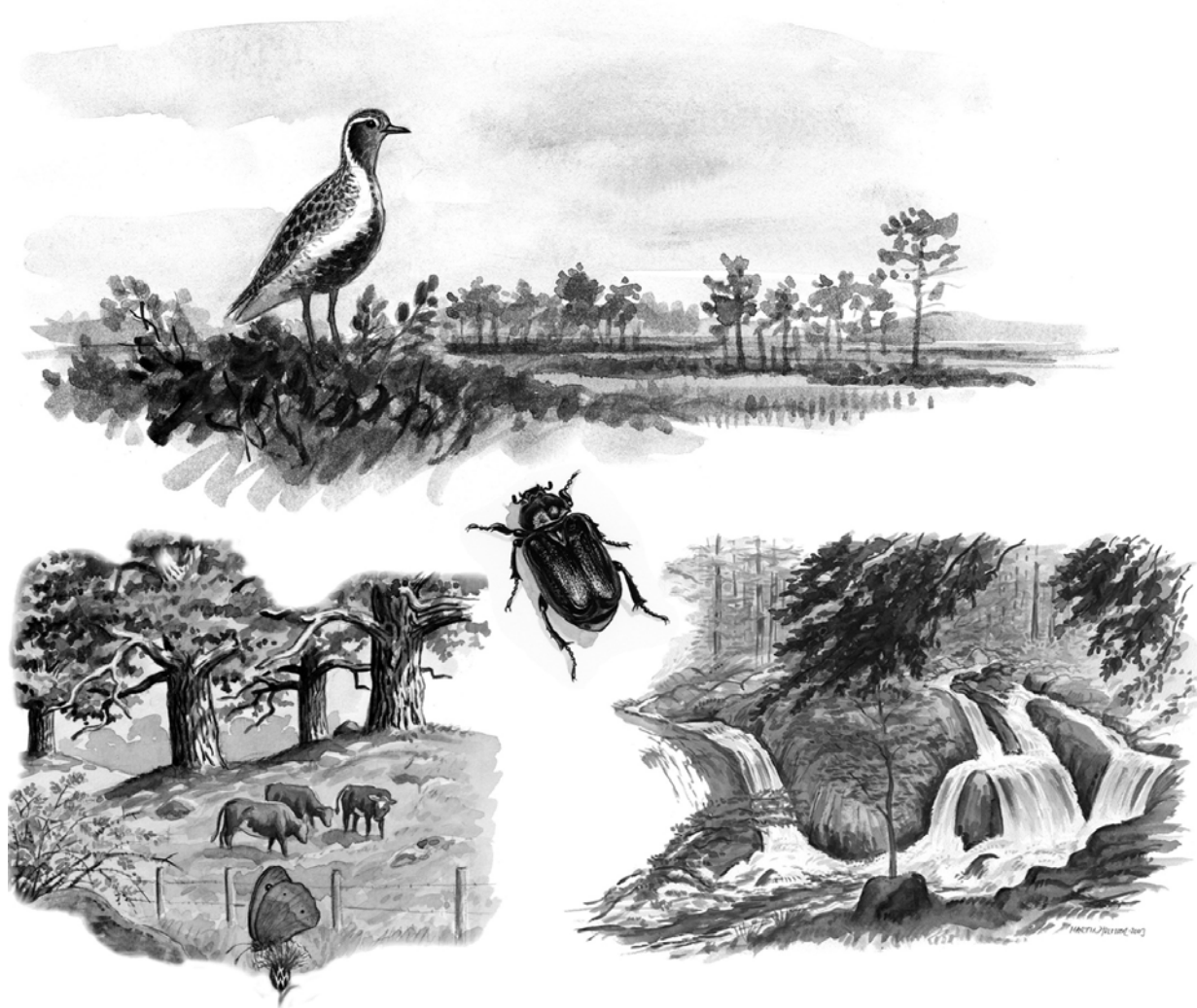

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0540260 Lindbergs domänreservat

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingsmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Emma Roland

BEVARANDEPLAN

Fastställt

2005-08-15

Diarienummer:

511-22822-2005

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540260 Lindbergs domänreservat

Kommun: Mariestad Områdets totala areal: 2,1 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

9010 - Västlig taiga*

1386 - Grön sköldmossa

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta syftet med detta området är att ha kvar en naturskogsartad barrblandskog med mycket tall samt att bevara en god miljö för hotade arter, bl.a. fortsatt existens av arten grön sköldmossa.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i juni 2001.

Beskrivning av området

Området karaktäriseras idag av naturskogsartad, grovstammig barrblandskog med tallar i åldrar kring 150-200 år och granar i en ålder av 100-150 år. Skogen är varierad och vissa delar domineras av tall medan andra av gran, åtminstone om man räknar på antal. Av träden i kronskiktet och som utgör den största volymen dominerar fortfarande tall i huvudsak. Där granen dominerar är det främst i yngre åldrar. I luckor efter vindfällen är det också gran som kommer upp och förnyringen av tall är i princip obefintlig. Enligt mätningar som gjorts i området 1938, 1997 och 2004 syns att andelen tall har minskat kraftigt medan andelen gran har ökat. Lövinslaget är lågt och är främst koncentrerat till norra delen där det är blötare. Där finns förutom mycket gran även en del björk.

Tallens medeldiametern (aritmetisk) i hela beståndet ligger på ca 52 cm i brösthöjd, vilket är högt. Det finns, år 2005, 79 st grova träd (över 50 cm i brösthöjd) per ha i området vilket är

mycket högt. 85 % av dem är tall. I området förekommer gott om död ved, varav ett flertal döda träd också är av grova dimensioner på över 50 cm i brösthöjd. I ett område som varit helt orört skulle dock mängden död ved kunna förväntas vara ännu större. Förklaringen här är att det under 1940-talet skett ett visst uttag av död ved i området. Ett flertal signalarter samt ett par hotade arter är kända i området vilka visar på att marken har lång skoglig kontinuitet. Området, som idag är naturreservat, har tidigare varit domänreservat avsatt för forskningsändamål sedan 1943. Syftet med reservatet var redan då att "bereda senare generationer möjlighet att se det virkesförråd och de dimensioner som under gynnsamma förhållanden kunna uppstå av barrskog inom dessa trakter". Med undantag från visst uttag av död ved på 1940-talet har det fått sköta sig själv och inte rörts av människor, under lång tid.

Spår av brand finns på gamla träd i reservatet och även utanför gränsen i form av brandljud. De visar att den senaste branden i området var ca år 1860. Historiskt sett är det förmodligen branden som har hållt undan graninväxt i området som en naturlig faktor. Marken här är inte tillräckligt mager för att tallen självmant ska kunna konkurrera ut granen.

Arealen som nu innefattas av detta Natura 2000-område är relativt sett för litet för att gynnsam bevarandestatus ska kunna bibehållas inom området på lång sikt. För att området inte ska riskera skador utifrån som kan leda till att arter dör ut är det av stor vikt att även angränsande bestånd med gammal skog fortsätter att undantas från skogsbruk. Det sammanhängande beståndet med gammal skog och likvärdiga egenskaper som "Lindbergs domänreservat" är idag ca 5 ha, varav endast 2,1 ingår i Natura 2000-området. På lång sikt är det viktigt att även ytterligare arealer avsätts. Närområdena längs sjön Vristulven med gammal tallskog är mycket lämpliga och dessa är även välbesökta av allmänheten och betydelsefulla för friluftslivet.

Bevarandemål

Arealen med naturskogsartad skog, riklig på gamla, grovstammiga träd och död ved ska bibehållas och bör utökas. Dessa strukturer (gamla och grova träd samt död ved) ska också bibehållas i riklig mängd eftersom de är viktiga för hotade arter med höga krav på skog med lång kontinuitet.

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Markägareförhållanden

Statligt

Vad kan påverka negativt

Området kan skadas av skogsbruksåtgärder. Inom reservatet är detta inte ett reellt hot, men på grund av områdets ringa storlek kan även skogsbruksåtgärder, främst i form av slutavverkningar, i anslutning till området ha starkt skadlig inverkan, t.ex. genom ökad risk för vindskador. Avverkningar i närområdet kan även skada området indirekt, då de innebär att den totala arealen med lämplig livsmiljö för flera av arterna i området blir för liten för att de ska överleva på lång sikt.

Ökad fragmentering som gör att områden med gammal opåverkad skog minskar i storlek och ligger längre och längre från varandra gör att utbytet mellan dessa kärnområden försvåras – arter klarar kanske inte att flytta så långt och brist på genflöde mellan populationer uppstår. Små objekt har också en ökad risk för negativa kanteffekter eftersom andelen "kant" blir stor i förhållande till andelen opåverkad kärna.

Området kan på grund av sin ringa storlek idag påverkas negativt av brand eftersom hela ytan med äldre skog då skulle kunna förbrukas. Arterna som är beroende av lång kontinuitet och

gammal skog har idag väldigt få "refugieområden", dvs där de skulle kunna överleva brand för att sen sprida sig tillbaka till en yta. Eventuella hyggesbränningar eller mindre skogsbränder i närområdet är däremot gynnsamma för naturvärdena och kan på sikt förstärka området mycket.

En negativ konsekvens av brandens frånvaro i området är att granen då får möjlighet att breda ut sig och kan konkurrera ut tallen.

För ytterligare åtgärder som generellt kan påverka negativt mot naturtypen västlig taiga och arten grön sköldmossa, se respektive beskrivning.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Ytan som utgörs av det gamla domänreservatet är förutom Natura 2000-område också naturreservat. Direkt angränsande bestånd, eller egentlig fortsättning på befintligt bestånd, har hittills avsatts från skogsbruk på frivillig väg.

En utökning av området med långsiktigt skyddad skog skulle behövas för att gynnsam bevarandestatus ska kvarstå på lång sikt, eftersom arealen som nu innefattas av detta Natura 2000-område är liten. Det är därför nödvändigt att även direkt angränsande äldre skogsbestånd som omger objektet och är av samma karaktär som skogen innanför gränsen, undantas från skogsbruk. Det finns annars stor risk för artutdöenden och omfattande vindskador i beståndet. För att naturskogsarterna skall kunna överleva på lång sikt är det angeläget att också ytterligare arealer i nära anslutning till området undantas från skogsbruk och får ett långsiktigt skydd. Ett förslag på mark som är lämplig att skydda ingår i utredningen om skyddsvärda statliga skogar. Det innefattar närområdet med gammal skog kring Lindbergska ytan samt de redan idag värdefulla, ganska stora barrskogsområden som ligger längs Vristulvens västra strand. Närområdena till Vristulven är också välbesökta av allmänheten och betydelsefulla för friluftslivet.

Skötselåtgärder:

Inga akuta skötselåtgärder behövs av trädsnittet men man bör ha fortsatt uppsikt på och ev. åtgärda inväxande gran så att granen inte blir dominerande. Om det blir aktuellt med borttagande av gran så bör manuellt kapande eller ringbarkning av gran tillämpas eftersom området pga sin litenhet idag är känsligt för brand. Man bör dock särskilt beakta att gran inte får tas bort helt. Det finns värden knutna även till orördhet inom detta lilla område och fuktiga miljöer behöver behållas så att det av arten grön sköldmossas viktigaste substrat (växtunderlag) i form av fuktig död ved finns kvar och fortsätter att bildas. Alla träd bör också lämnas i området för att öka mängden död ved.

Eventuella hyggesbränningar eller mindre skogsbränder i närområdet skulle vara gynnsamma för naturvärdena.

Föryngring och återväxt av tall som tillåts uppnå riktigt grova dimensioner bör man jobba med även utanför reservatet.

Avgränsningen av området är något oklar och bör ses över. Natura 2000-gränsen bör föreslås att utvidgas för att åtminstone innefatta hela det faktiska beståndet på plats och som lämnats från avverkning, dvs all skog med likvärdiga egenskaper som skogen i det gamla domänreservatet.

Bevarandestatus

Måttlig-God. Det är mycket höga kvalitéer i området men eftersom det är litet är det känsligt för åtgärder som kan utföras i närområdet och beroende av att det tas stor hänsyn på stor areal utanför området.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1996: Skötselplan för naturreservatet Lindbergs DR. Beslut 1996-04-29.

Utredning om områden med reservatsklass på statlig skogsmark, Inrapporterad av länsstyrelsen i Västra Götaland till Naturvårdsverket hösten 2003.

Gustafsson, Mikael. 2005. Total inmätning av träden på Lindbergiska ytan. Examensarbete, SLU.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

9010 Västlig taiga*

Beskrivning:

Hela området utgörs av västlig taiga med mycket grov tallskog. Med västlig taiga menas generellt orörda, gamla, boreala och hemiboreala skogar samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Dessa brukar benämnas "naturskog" eller "naturskogsartad skog". Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga (av människan orörd) skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. De hyser en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och evertebrater (främst skalbaggar). Brand präglade förr i hög grad skogarna i den boreala regionen och många hotade arter är beroende av förekomst av död ved, träd i olika successionsstadier och bränd ved.

Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet och åtgärder som motverkar eller hindrar naturlig åldersspridning och artsammansättning. Den är till stor del beroende av att naturlig dynamik pågår och att det finns stor förekomst av t.ex. död ved, gamla och grova träd. Fuktiga delar är känsliga för störning av hydrologin. Tallskogen är känslig för graninväxt, vilket tidigare hållits undan av brand som varit en naturlig störningsfaktor i detta område. I och med områdets litenhet är naturvärdena idag känsliga för brand inom området, eftersom arterna och mycket av deras substrat (växtunderlag) då helt skulle kunna försvinna. Naturtypen är också mycket känslig för fragmentering och exploateringsåtgärder.

Bevarandemål:

Areal

- Arealen västlig taiga ska vara minst 2,1 ha och bör öka betydligt mer, förutsättningarna finns i närliggande område.
- Arealen med undertypen tallskog (där tall utgör mer än 70 % av virkesförrådet) ska vara minst x ha.

Struktur och funktion

- Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.) Inga träd får föras ut ur området, eventuella manuellt kapade träd i naturvårdssyfte ska lämnas på plats.
- Naturvårdsbränning eller naturliga bränder ska genomföras på x hektar utanför området varje x-årsperiod. (Med "naturvårdsbränning" menas att minst x m³ ved och minst x träd grövre än x cm dbh lämnats per ha.)
- Efter brand ska det finnas föryngring av tall 18 år efter brand med minst x stammar över 1 m höjd och stammar högre än 2 m höjd av sälg, rönn och asp i mer än x (80) % av provytorna.
- Träd av utländskt ursprung (t.ex. contortatall och olika ädelgranar) får inte finnas i området.
- Sumpskog ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattnande effekt.

Typiska arter

- De typiska mossarterna vedtrappmossa, grön sköldmossa och y, ska förekomma på minst x antal fyndplatser i området.
 - Minst x av de typiska lavarerna ska förekomma på minst x antal fyndplatser i området. (-Minst x av de typiska vedsvamparna a, b, c, etc. ska förekomma ska förekomma på minst x antal fyndplatser i området.)
 - Minst x av de typiska kärleväxterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.
-

Negativ påverkan: Följande saker kan påverka naturtypen negativt:
-Olika former av produktionsinriktat skogsbruk, i eller i anslutning till objektet påverkar naturtypen negativt. Det kan gälla alla typer av avverkningar, förutom de av naturvårdsinriktade syfte enligt skötselbeskrivning, transporter, markberedning, dikning och plantering. Många åtgärder kan t.ex. medföra att hydrologin i skogsområdet påverkas negativt.*
-Brist på bränder som ger minskad mängd nybränd ved och mark är ett hot för många brandberoende arter, samt kan ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar.
-Viltbete som hindrar föryngring av såväl löv som tall.
-All form av exploatering som exempelvis uppförande av byggnad, mast, ledning m.m.*
-Borra, schakta, gräva, spränga, utföra täktverksamhet, tippning, anordning av upplag m.m.*
-Inplantering av växt eller djurarter.*
-Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.*
-Kvävedfäll som kan skapa eutrofiering, med negativa effekter på bl.a. lavar och en ökad konkurrens av gran.

Se även "vad kan påverka negativt" för hela området.

* Åtgärder inom reservatet regleras av reservatsföreskrifter.

Bevarandeåtgärder: Se under rubriken "Bevarandeåtgärder" för området som helhet.

Bevarandestatus: Måttlig - god inom området.
Se även under rubriken "Bevarandestatus" för området som helhet.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

1386 Grön sköldmossa; *Buxbaumia viridis*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Arten har i detta område hittats på grova lågor av gran. Hur stor omfattningen och utbredningen av arten är i området är dock dåligt känd och inte systematiskt undersökt. Rätt förutsättningar för arten finns i alla fall på mer än ett ställe inom området.</p> <p>Grön sköldmossa förekommer generellt i skog med relativt hög luftfuktighet där man främst hittar den på multnande barrträdsstammar och stubbar. Det enskilt vanligaste trädslaget är gran, men arten har även hittats på tall, asp, ek och bok. Substratet (växtunderlaget) skall vara kraftigt nedbrutet, mjukt och fuktigt. Mera sällsynt hittar man arten på humusrik skogsmark. De föredragna nedbrytningsstadierna är relativt kortlivade och arten är därför beroende av att det kontinuerligt nyskapas lämpliga substrat. Artens spridningstakt är också låg vilket gör den ännu känsligare för brist på lämpligt substrat. Den vegetativa spridningen beräknas till ca 1 dm per år, medan spridningen med sporer beräknas kunna uppgå till 100 m om året.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö. -I området ska det finnas minst x st lågor per hektar som är lämpliga för grön sköldmossa.</p> <p>-Antalet påträffade sporkapslar av grön sköldmossa ska inte understiga i genomsnitt 5 per år under en 10-årsperiod.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Arten påverkas negativt av avverkningar, upparbetning av vindfällan och brand m.m. som innebär att förekomsten och kontinuerligt bildande av "rätt substrat" i form av död ved som är kraftigt nedbruten, mjuk och fuktig saknas eller finns i för liten mängd.</p> <p>Se även "vad kan påverka negativt" för hela området som helhet samt för naturtypen västlig taiga.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>En inventering av artens förekomst i området bör utföras.</p> <p>Se även under rubriken "Bevarandeåtgärder" för området som helhet.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	Okänd
<i>Uppföljning:</i>	Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare
